

Sygn. akt II CZ 42/21

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z powództwa P. Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.
przeciwko J. B.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 9 listopada 2021 r.,

zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 11 czerwca 2021 r., sygn. akt I WSC (...), I AGa (...)

odrzuca zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 11 czerwca 2021 r., wydanym na posiedzeniu niejawnym, Sąd Apelacyjny w (...) rozpoznając zażalenie pozwanego J.B., w wyniku autokontroli uchylił postanowienie z dnia 25 marca 2021 r. odrzucające jego wniosek o przywrócenie terminu do uiszczenia opłaty sądowej od skargi kasacyjnej oraz odrzucające skargę kasacyjną (pkt 1); oddalił wniosek pozwanego o przywrócenie terminu do uiszczenia opłaty sądowej od skargi kasacyjnej (pkt 2) oraz odrzucił skargę kasacyjną (pkt 3).

Pozwanemu został doręczony odpis tego postanowienia z uzasadnieniem, pomimo braku wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia tegoż postanowienia.

W zażaleniu pozwany domagał się uchylenia w całości powyższego postanowienia oraz postanowienia z dnia 25 marca 2021 r., a także postanowienia z dnia 26 lutego 2021 r. o częściowym zwolnieniu od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej. Ponadto wniósł o rozpoznanie zasadności postanowień z 25 marca i 11 czerwca 2021 r. o odrzuceniu i oddaleniu wniosków o przywrócenie terminu do uiszczenia opłaty sądowej od skargi kasacyjnej oraz postanowienia o częściowym zwolnieniu od kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej od skargi kasacyjnej.

Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2021 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił zażalenie pozwanego od postanowienia z dnia 11 czerwca 2021 r. w odniesieniu do rozstrzygnięć zawartych w pkt 1 i 2. Wobec tego przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu zażaleniowym jest zażalenie na rozstrzygnięcie w pkt 3 tego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469 ze zm.; dalej: „ustawa z dnia 4 lipca 2019 r.”) wprowadziła zasadnicze zmiany w zakresie zaskarżania postanowień wydanych przez sąd pierwszej instancji na posiedzeniu niejawnym. W stanie prawnym obowiązującym do dnia 7 listopada 2019 r., postanowienia wydane na posiedzeniu niejawnym sąd doręczał z urzędu obu stronom, chyba że przepis szczególny stanowił inaczej i gdy stronie przysługiwał środek zaskarżenia, postanowienie podlegało doręczeniu z uzasadnieniem; doręczając postanowienie należało pouczyć stronę występującą bez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub radcę Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej o dopuszczalności, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia (por. d. art. 357 § 2 k.p.c.). Tygodniowy termin do wniesienia zażalenia liczył się od doręczenia postanowienia, a gdy strona nie zażądała w terminie

przepisanym doręczenia postanowienia zapadłego na rozprawie - od ogłoszenia postanowienia (por. d. art. 394 § 2 k.p.c.).

W stanie prawnym ukształtowanym ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. postanowienia wydane na posiedzeniu niejawnym sąd doręcza z urzędu stronom, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej, przy czym doręczając postanowienie stronie niezastępowanej przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub radcę Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, sąd poucza o dopuszczalności, warunkach, terminie i sposobie złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia tego postanowienia i wniesienia środka zaskarżenia albo o tym, że postanowienie nie podlega uzasadnieniu lub zaskarżeniu (art. 357 § 2 k.p.c.). Postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd uzasadnia tylko wtedy, gdy podlega ono zaskarżeniu i tylko na żądanie strony zgłoszone w terminie tygodnia od doręczenia postanowienia; postanowienie z uzasadnieniem doręcza się tylko tej stronie, która zażądała sporządzenia uzasadnienia i doręczenia postanowienia z uzasadnieniem (art. 357¹ § 2 k.p.c.). Z tym przepisem konweniuje znowelizowany ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. art. 394 § 2 k.p.c. (w zw. z art. 357 § 6 k.p.c.), który stanowi, że termin do wniesienia zażalenia wynosi tydzień od dnia doręczenia postanowienia z uzasadnieniem, a gdy przy wydaniu postanowienia sąd odstąpił od uzasadnienia postanowienia, termin ten liczy się od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli podlegało ono doręczeniu - od dnia jego doręczenia.

W konsekwencji złożenie przez stronę wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia i doręczenie odpisu postanowienia z uzasadnieniem stanowi przesłankę skuteczności wniesienia zażalenia, gdyż dopiero doręczenie, ale na wniosek strony, odpisu postanowienia z uzasadnieniem otwiera - przewidziany w art. 394 § 2 zd. 2 k.p.c. - tygodniowy termin do wniesienia zażalenia.

Przedstawione nowe rozwiązania procesowe w zakresie sposobu zaskarżania postanowień nawiązują do zasad obowiązujących przy wnoszeniu skarg kasacyjnych. W świetle bowiem art. 368⁵ § 1 k.p.c. termin do wniesienia skargi kasacyjnej rozpoczyna swój bieg dopiero od dnia prawidłowego doręczenia odpisu orzeczenia z uzasadnieniem stronie, która tego zażądała

(por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2006 r. III CZ 54/06, niepubl. i z dnia 26 sierpnia 2008 r., I CSK 342/08, niepubl.).

W uchwale z dnia 20 sierpnia 2021 r., III CZP 59/20, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zażalenie wniesione w terminie tygodniowym od dnia doręczenia odpisu postanowienia z uzasadnieniem, mimo niezgłoszenia wniosku, o którym mowa w art. 357¹ § 2 k.p.c., podlega odrzuceniu. W uzasadnieniu zaznaczył, że wadliwe doręczenie stronie przez sąd z urzędu odpisu postanowienia z uzasadnieniem nie sanuje braku obligatoryjnego wniosku strony o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie odpisu postanowienia z uzasadnieniem, a zatem nie otwiera stronie tygodniowego terminu do złożenia zażalenia. Jest to konsekwencją wprowadzenia ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. nowego modelu w zakresie uzasadniania, doręczenia oraz zaskarżenia postanowień wydanych na posiedzeniu niejawnym.

Zbieżne z powyższym stanowiskiem są inne judykaty Sądu Najwyższego (por. postanowienie z dnia 17 grudnia 2020 r., II CZ 53/20, niepubl. oraz uzasadnienia uchwał z dnia 28 maja 2021 r., III CZP 26/20, BSN IC z 2021 r., nr 6, s. 6 oraz z dnia 2 lipca 2021 r., III CZP 38/20 - zostanie opublikowana w OSNC z 2021 r. nr 12).

W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny doręczył profesjonalnemu pełnomocnikowi pozwanego odpis postanowienia z dnia 11 czerwca 2021 r. z uzasadnieniem, ale z uwagi na brak stosownego wniosku pełnomocnika o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia tego postanowienia, wniesione zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej podlegało odrzuceniu. Stosownie do art. 394¹ § 3 k.p.c. przepis art. 394 § 2 k.p.c. stosuje się odpowiednio do zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu skargi kasacyjnej, co oznacza, że zaprezentowania wyżej wykładnia jest adekwatna także w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 368⁶ § 3 k.p.c.

ke